

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. augusztus 22.

178. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fiók-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hóra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A sajtójakabok.

Fiumében az utóbbi időben nagy demoralizációt kell konstatálnunk a zszurnalisztika terén. Judások, akik a koncert eladják még a lelkük üdvösségét, voltak, vannak és lesznek mindenütt. A régi sajtójudásokról azonban fel kell jegyeznünk, hogy ha nem is becsületesek, de magyarok voltak. Judáskodásuk csak odáig terjedt, hogy harácsolták a pénzt a kormánytól, kormányzóktól és mindazoktól akiktől lehetett. Hazafiatlan tettekre, árulásra azonban nem voltak kaphatók s a mikor meg kellett nyomni a penna hegyét, amikor a judás béketűrés is határhoz ért, ütöttek vágta, amerre kellett.

A mai Judások, a modern sajtójakabok mások.

Az elvük: mindent a zsebnek, coki a magyar állameszmének. Ha beszélnek, jobb volna, ha meg sem szólalának, ha irnak, nyíltan, leplezetlenül demonstrálnak a magyar államiság ellen.

Ezek a renegátok akarnak legujabban a magyar zszurnalisztika helybeli képviselői lenni. Ezek a Judások cselekednek a magyar érdekek s a fiumei magyarság rovására.

Eddig nem tartottuk szükségesnek, hogy igaz mivoltukban bemutassuk őket. Most azonban itt az ideje, hogy felvilágosítsuk a fiumei magyarságot ezeknek az uraknak bűnös és káros manipulációjáról. Mert már a hazaárulással határos, amit művelnek. Legutóbbi kiruccánjukban nem csekélyebb dolgot követtek el, minthogy nyíltan állásfoglaltak a honvéd zászlóaljnak Fiuméba való helyezése ellen. Ezt az eszmét Zanella szennylapjából szopták, amely látva, hogy Zanella képviselőházi beszédének görögütözes befejezése mily eredményeket szül, ijedt cikkben igyekezett magyarázni, hogy Fiumének nem kell a honvédség, s hogy ezt a vélekedését megokolja, a fiumeieknek azt a régi kivánságát tolmácsolta, hogy a 79. Jellasich gyalogezred helyett magyar bakákat hozzanak ide. Zanellának, mint megirtuk, jól tudják, hogy ebből úgy sem lesz semmi, mert a hadvezetőség első sorban az osztrák érdekeket tartja szem előtt. Már pedig az elsőrendű osztrák érdek, hogy a magyar nemzet akarata ne érvényesüljön.

S mit tettek a Jakabok.

Telekürtölték a fővárosi sajtót, hogy a lakosság tiltakozik honvédség idehelyezése ellen s hogy a „Voce“ a közóhajt tolmácsolta. A fővárosi sajtó sajnos fölült ennek a gyalázatos tusságnak, mert annyira tájékozatlan a fiumei ügyekben, hogy azt sem tudja, hogy a magyar vagy az olasz-e az ur Fiumében.

A „Voce“ tegnap már kárörvendve közli a következő napihirt:

Il nuovo battaglione di „honved“.
L'articolo comparso giorni sono nella „Voce“

contro il progettato aumento del contingente militare nella nostra città, è stato riprodotto in tutto dai maggiori giornali ungheresi che lo commentano favorevolmente. (Magyarul: **Az új honvéd zászlóalj.** A napokban a helybeli katonaság szaporítása ellen közölt cikkünket a legnagyobb magyar lapok átvették és kedvezően kommentálják.)

Kutattunk, hogy kiderítsük, ki csinálta ezt az újabb komiszszagot. S kiderítettük, hogy az árulás a Judások köréből ered. Az áruló a kormányzó kis szennyésének egyik munkatársa, az ismert sajtójakab, akiről midőn még egy megszűnt magyar lapnál „ollózott“, egy radikális magyar újságíró azt írta, hogy „kormányzó-i pezsgővel leitatott részeg malac“. Ezt a kitélt egy bírói végzésből veszszük, amely szerint néhány korona büntetéssel szenvedett a becsületes újságíró igazmondásáért. S ezt a sajtójakabot a kormányzó protekciója juttatta a meg nem érdemelt kenyérhez. Ezt az embert egy magyar szubvención élő magyar hajóstársaság tartja ki. Ez a Judás munkatársa annak a mételeyt terjesztő nyomtatványnak, amelyet a kormányzó pénzelt azért, hogy minduntalan a magyarság ellen támadjon sőt föllentésekkel traktálja tizenhárom előfizetőjét. A társaság, amelynek lebelében „működik“ méltó hozzá. A főnök kiérdemült *darabont*, aki jó pénzen Nagybecskerekén Fejérvárynak „árulta a hazát“ s akinek jelszava az, hogy: „szeretném látni azt a kormányt, melynek pénzért el nem adnám magamat“. A főszerkesztője az a becsületes férfit, aki erkölcsöket prédikált a sajtó munkásainak s most *ezeket vág zsebre* hazafias szolgálataiért. A harmadik emberük épp az a sajtójakab, aki mint a „Magyar Tudósító“ könyvatos lap helybeli tudósítója a fővárosi lapokba juttatta a „Voce“ honvédséggellenes cikkét.

A hajóstársaság sajtójakabját, a mellékfoglalkozásból „újságíró“ ismeri a fiumei magyarság. Ő az, aki a Gotterhaltet magyar himnusznak keresztelte el. Ő az, aki Supilóék és Zanella eszköze volt s az utóbbinak ma is szívesen teljesít hitvány szolgálatot.

A fiumei magyarság eddig nem ismerte jól ezeket az embereket s akadtak, akik kezelt fogtak és érintkeztek velük. Ezek után azonban nem marad egyéb hátra, mint hogy kizárják őket minden magyar társaságból s úgy kerüljék őket, mint a pestist. A hazafiatlanság mételeyét ki kell pusztítani, nehogy továbbra is minduntalan a magyar állameszme s a fiumei magyarság érdeke ellen cselekedjenek. Aki a honvédségnek mindnyájunk által kívánt szaporítása ellen van s pénzért a taljánok szekerét tolja, az — *pusztuljon közülünk.*

A fiumei püspökség.

A fiumei püspökségnek általunk többször megsürgött felállításáról most már a fővárosi lapok is egymásután cikkeznek. Tegnapelőtt a „Pesti Hírlap“-ban jelent meg „Episcopo di Mare“ cím alatt egy érdekes cikk, tegnap pedig a „Bp. Hírlap“ közölt ugyanerről a tárgyról egy hosszú cikket.

A P. H. fejtegetéseiből kiragadjuk a következő sorokat:

A fiumei chiesa del duomo hovátartozandóságának kérdését most dönthetjük el legkönnyebben és legokosabban, míg ellenségeink marakodnak a püspöki stállum koncán. Még pedig úgy, ahogy már megirtuk: a külön fiumei püspökség föllállításával. Ennek az új magyar egyházi föméltóságnak egész organizációs szervezete készen van a kulturminisztériumban sőt a vallásalapról meg máshonnan meg van a dotációjára is a fedezet.

Akár szakad hát most ketté a zengmodrusi egyházmegye akár együtt marad, minden érdekünk odalenn azt sürgeti, hogy most a legkedvezőbb alkalom nyélbe ütni a fiumei püspökség felállítását. Akár külön magyar „tengeri püspökség“ (Episcopo di mare) szervezésével, ami javunkra nagyszertűen imponálna odalenn a fényével és hatalmával a tengerpart mély vallásosságú népének; akár csak fiumei püspöki vikáriátus föllállításával, természetesen ez utóbbi esetben is valamelyik magyar püspök (pécsi vagy esztergomi) juriszdiikciója alatt. A „Budapesti Hírlap“ többek között ezeket írja:

Fölmérült újból az önálló fiumei püspökség föllállításának kérdése, mely a mult század elején, mint püspöki vikáriátusé, már napirenden volt, de aztán annyiban maradt. Most napjaink kérdése, vajjon az eszme így formulázva: akár mint vikáriátus, akár mint episzkopátus, újabban megvalósulhat-e?

Esetleg talán megadja a Vatikán Fiume javára az engedelményt, hogy e harminc-negyvenezer lakossal bíró város fölé önálló püspökség állíttathassék s az aránytalanul kis terület külön egyházmegye jellegével bírhasson. De valószínűleg sok nehézség s akadály fog addig összetorlódni. A vatikáni diplomácia nagyon is jól ért az ilyenek halmozásához, mikor az egyház hagyományaira, élő gyakorlatára hivatkozhatik s az eljárást az Európa keletén működő propaganda fidei számos érdeke is helybenhagyja. Az apostoli magyar királynak főkegyuri jogainál fogva, megván a módja, hogy Fiumében római katolikus püspökséget alapítson, de nem bizonyos, szívesen élne-e ezzel a jogával, ha az a Vatikán irányában inkonvenienziákra vezethet.

Magyar szempontból az ily megoldás csak akkor birna értékkel s csak úgy kéltene megnyugvást, ha a fiumei püspöki helynökség vagy az önálló fiumei püspökség a horvát klérustól függetlenül, s a magyar hierarkiával szoros kapcsolatban állíttatnék föl. Erre nézve conditio sine qua non, hogy a fiumei vikáriátus valamelyik legközelebbi magyar püspöknek, például a szombathelyinek vagy a pécsinek legyen a helynöke, vagy ha külön püspökségről lehet szó, a fiumei episzkopusz az esztergomi érseket tekintse metropolitájának.

De ha az ilyen megoldást az egyházi herarkia tartományi szervezete s a püspöki megyéknek az érseki fömegyékhez tartozandósága kizárja, akkor más expedienshez szükséges folyamodnunk. Mert sem Magyarország, sem Fiume szempontjából nem változtatna a

mai lehetetlen státuszkvó lényegén, ha a fiu-
mei helynök nem volna egyéb a zenggi horvát
püspök alter-égójánál, akit képvisel, akitől uta-
sításokat kap s akinek a kánoni hatalma alatt
áll, — a külön fiuemei püspök pedig nem von-
hatná ki magát a horvát klérus befolyása alól,
melynek testületéhez kellene tartoznia, mint a
zágrábi érseki egyházmegyének tagja s az ot-
tani metropolita alárendeltje.

Szerencsére van más expediens is, mely
Fiume egyházkormányzatának kérdését sokkal
egyszerűbben, simábban s a horvát hierarkiától
ab ovo függetlenül oldatja meg. Ez a módszer
eltelken a világi papságtól s előkelő hazai szer-
zetesrendjeink organizmusában keresi a mintát,
melyet Fiume hitéleti viszonyaira megnyugtató
sikert ígérőleg alkalmazhat.

Ott kínálkozik világító példának a ma-
gyarországi bencések rendi szervezete: a maga
főapátságával. A pannonhalmi bencés főapát
püspöki ranggal, saját diocézissal, hol epis-
kopális jogokat, kánoni hatalmat gyakorolhat
tulajdon hívei: a diocéziséhez tartozó néhány
hitközség felett, metropolitája pedig a herceg-
primás.

A pannonhalmi főapáti méltóság betöltése-
kor maga a Vatikán sem szokott ingerenciával
élni, mert tiszteletbentartja a tanító bencésren-
dek ősi kiváltságát, hogy főapátot a rendtagok
sorából maga választhasson a rendtagok útján.
Az apostoli királyé a főkegyuri felségjog, mely-
lyel a választott főapátot egyházi főméltóságá-
ban megerősíti.

Fiume egyházkormányzati kérdését ez
egyházrendi intézmény felhasználásával lehetne
akképp megoldani, hogy a magyar tengerparti
város katolikus lakosainak hitéletében az egy-
házhatósági funkció a magyarországi bencés-
rendre ruháztassék s a város e tekintetben a
pannonhalmi főapátság külön részének tek-
intessék az esztergomi érsek metropolitája
alatt.

Alapítandó volna részint Fiume községi
alapjaiból, részint a bencés-rend vagyonaiból,
egy bencés monostor, élén egy apát ural, ki
a kikötővárosban a pannonhalmi főapátnak vol-
na helynöke, rendtársaival ellátna a parókusi
teendőket, metropolitájának pedig az esztergomi
érseket tekinteni.

Ez talán az egyetlen mód, hogy az egy-
házpolitikai státuszkvó nagyobb fölforgatása nél-
kül Fiumét kiragadhassuk a horvát világi pap-
ság sovinizmusának karmaiból s megajándé-
kozzuk hazafias szellemű klérussal, melynek
autonóm rendi alkotmánya van, hitbuzgóság-
ához nem fér semmi kétség, Magyarország
pedig a hazafiúi erények minden erősségét
birja benne.

Demoralizáció Fiumében.

— Fejtelenség az egész vonalon. —

A fővárosi sajtó jól informált orgánuma-
nak egyike írja az alábbi igazságokat:

Az osztrák belügyminiszter iáviratot intéz
Isztria politikai hatóságaihoz, betiltja a magyar
kiránduló-hajókat, megerősíteni rendeli a csend-
őrörsöket, ellenőrizni a Fiume felől jövőket.
6453. sz. aug. 2-án kelt rendelete megokolásá-
ban szóról-szóra ezt mondja:

„Az isztriai községek békéje érdekében
kénytelenül érzem magam e rendelet ki-
bocsátására, tekintettel arra, hogy a magyar
tengerpart politikai és közbiztonsági viszonyai
évek óta annyira demoralizáltak, hogy e
vidékek fegyelmetlen, minden törvényes
intézkedést figyelmen kívül hagyó lakossága,
bár rövid itt tartózkodása alatt is valóságos
veszedelmet jelent a mi büszkeségünket ké-
pező, kulturális életet élő községeinkre.“

Az osztrák belügyi kormány tényekre tá-
maszkodik. A pápai katonai parancsnokság ál-
tal lefolytatott vizsgálatból tudja, hogy az olaszok
Fiumén át szállítják Pólába és Triesztbe
az olaszországi postagalambokat kémkedési
célra. A jegyzőkönyv másolatát megkapta a
magyar belügyi kormány is. Tudja jól, hogy
1907. tavaszán néhány láda fegyvert és töltenyt
Fiume felől szállítottak Triesztbe. A fegyverek
elkoboztattak.

Tudja jól a kormány, hogy a fiuemei ki-
rándulások azzal kezdődtek, hogy néhány éret-
len suhanc elbődült Ausztria földjén: Éljen
Olaszország! Az osztrák kormány jól tudja hi-
vatalos jelentésekből, hogy minő éretlen tünte-
tések folynak Fiumében Itália nevében. Tudja
hogy Fiume és környéke ma egy demoralizált,
törvényen kívüli életet élő, Itáliából jött, fékte-

len csöcselének ad helyet s Ausztria ez elől
elzárja kapuit. Bezárja kapuit elsősorban a hor-
vát kereskedők kérésére!

Ha tehát a magyar kormány holmi hor-
vát igazgatóról beszél, hogy levegye a saját
lehetetlen eljárása miatt magáról a felelősséget,
vagy tévedésben van vagy mást akar megte-
veszteni.

A rideg tény ez: Fiumében 1907 óta
nincs meg a teljes rendőri létszám, an-
nak legfeljebb a fele. Nincsen rendes igazság-
szolgáltatása. 1907 vége óta nincs második
fórum a közigazgatásban, másodfoku ítéletei
törvénytelenek, miután a törvény kimondja,
hogy a másodfoku fórum, a kormányzói tanács
áll a kormányzóból vagy a helyettes kormány-
zóból és az előadókból. Már pedig Fiumében
1906. június óta nincs kormányzóhelyettes,
1908. március 7-ike óta nem volt Fiumében a
fiuemei kormányzó, leszámítva a kétnapos flotta
idényt. Jelenleg a politikai kormányzóságot ve-
zeti — a tanfelügyelő! (Ez tévedés, Ez idő-
szerint a kormányzóság egy másik osztálytaná-
csosa a vezető. — A szerk.)

Ami Fiumében évek óta történik, nem szo-
rul ismertetésre: röviden de valószínű elmondja
az osztrák belügyminiszter. Vajjon mit fog fe-
lenni rá a magyar kormány.

UJDONSÁGOK.

— A fiuemei mandátum. Az utóbbi idő-
ben a fővárosi sajtót bejárta az a hír, hogy Kos-
suth Lajos Tivadar letelepszik Fiumében és
Zanella Rikárd lemond képviselői mandátumá-
ról, hogy Kossuth Ferenc öcsésének engedje
át. Mint beavatott forrásból értesülünk, Zanella
lemondása már legközelebb aktuálissá válik. A
kormány kárpótlásul felruhazza a római szak-
tudósítói tiszttel, amelylyel 40.000 korona fi-
zetés jár. Kossuth Lajos Tivadar nem is idegen-
kedik attól, hogy Fiumében letelepedjék, mert
már eddig is két fiuemei vállalatnál igazgatói
állást vállalt.

— „Tengermellék.“ Ezzel a címmel
Fodor Oszkár, lapunk szerkesztője könyvatos
laptudósítót indított, amelynek tegnap jelent
meg első száma. Társzerkesztőként Ligeti Mik-
lós szerepel a lapon. Az új könyvatos régi
hiányt akar pótolni s gondoskodni kíván arról,
hogy a fővárosi sajtó helyes információkat
szerezzen a tengermelléki tényekről. A könyv-
atos laptudósítóra, amely mindennap, szük-
ség esetén többször is megjelen, előfizetni is
lehet. Az előfizetési ár egész évre 60 korona.

— Az Adria nem kap új szerződést.

A „Pesti Napló“ írja: Az Adria magyar királyi
tengerhajózási társaság tudvalevően új hajókat
akar megrendelni és hajójáratait is szaporítani
szeretné. E több millió beruházást természet-
esen csak akkor viszi keresztül az Adria igaz-
gatósága, ha kormány a társaságnak 1911-ben
lejáró szerződését meghosszabbítja. Az Adria
igazgatósága már régebben megtette erre vonat-
kozólag előterjesztését a kereskedelemügyi mi-
niszteriumnak, mely heteken és hónapokon át
tárgyalta is a társasággal az új szerződés teljes
szövegét, úgy hogy már csak a törvényhozás
szankciója van hátra. Megjegyezzük, hogy az
Adria az új szerződésben vállalni hajlandó új
kötelezettségeket, melyek ellenében azonban
nem kéri a szubvenció fölemelését. Most azt
halljuk, hogy a kereskedelemügyi kormány és
az Adria megegyezése aligha fog a képviselő-
ház elé kerülni, mert a kormánynak nincs bá-
torsága a javaslatot a néppárt esetleges táma-
dásával szemben megvédelmezni.

— Kezdődnek a zavargások. A hor-
vát olasz viszálykodások most már zavargások-
ká kezdenek fajulni. Alig mulik el nap, hogy
az olaszok össze ne ütközzenek a horvátokkal.
Az előző éjjel is két helyen történt összeütkö-
zés. Először a Corsia Deákon támadtak meg
az olasz ifjak egy csoport horvátot, majd egy
ostériába rontottak be, ahonnan horvát éneke-
ket hallottak. Az ostériában véres összeütközés
volt. Egy olasz fiatalembert úgy megszurkalt,
hogy eszméletlenül rogyott a földre. A rendő-
ség két horvát legényt tartóztatott le. Az egyik
Bartolics Rezső zágrábi illetőségű munkás, a
másik Delac József 17 éves hajópincér. Érde-
kes, hogy a rendőr az olasz ifjak közül egyet
sem tartóztatott le.

— A Danubius hajógyár erőpróbája.
A fiuemei Danubius hajógyár, amely 1911-ig a
haditengerészet részéről megrendelt munkákkal
van elfoglalva, eddig két torpedóhajót szállított.

A második torpedóhajó a „Turul“ próbautját
mint már jelentettük a haditengerészet képví-
selőinek jelenlétében minap tartották meg. A
próbaut fényesen sikerült. A „Turul“ a kikötő-
től 28 tengeri mérföld menetsebesség helyett
28·8 mérföld menetsebességet ért el. A gyár-
ban még négy más torpedóhajó is közel áll a
befejezéshez.

— Irredentista tüntetés. A fiuemei Fe-
nicse színházban egy olasz Calcagno-féle ope-
rett társulat egy „Eva“ című operettet hozott
színpadra, amelynek ártatlan címe alatt egy ir-
redentista izü darab rejtezik. A színpadon két
bersaglieri ruhába öltözött színész jelent meg
s a Margaretha királynő-inuló ütemre táncol-
ni kezdett. A közönség egy része *Eviva Italia!*-t
kiáltott. Később mikor egy Itáliát jelképező
színész az olasz lobogót lengetve lépett a
lámpák elé a hatás fokozódott s a tüntetők
valóságosan tomboltak. Az előadáson
véletlenül *Wekerle* Sándor dr. miniszter-
elnök egyik rokona is jelen volt, aki másnap
megbotránkozással tett jelentést az esetről
Kankovszky Ferenc miniszteri osztálytanácsos-
nak, a kormányzóság jelenlegi vezetőjének.
Kankovszky magához hívatta *Luppis* A. F. al-
polgármestert és *Dardi* Vazult a magisztrátus
vezetőjét. A polgármester kötelező ígéretet tett,
hogy az „Eva“ második előadásán a tüntetés
nem fog megisméltődni. A második előadáson
azután úgy oldották meg a dolgot, hogy az
Itáliát jelképező nő három lobogóval jelent
meg: két oldalt az olasz, magyar, középtűt a
fiuemei lobogóval. A jelenvolt irredentista ifju-
ság azonban újból tüntetni kezdett. A rendő-
ség nem tartotta szükségesnek, hogy az állam-
ellenes tüntetésbe beavatkozzék.

— A magyar zászló Zágrábban.

Rauch báró horvát bán tudvalevően elrendelte,
hogy ünnepnapokon a horvát lobogó mellé az
államhivatalok tartoznak a magyar birodalmi
lobogót is kitűzni. E rendeletet az államhiva-
talok úgy augusztus 18-án mint tegnap Szent
István király napján egész Horvátországban
végre is hajtották. Minthogy különösen Zá-
grábban nagyarányú tüntetésektől tartottak, az
egész helyőrség mindkét napon át készenlét-
ben volt és az egyes zászlók védelmére össze-
sen 80 csendőrt rendeltek ki. A heves vérű
horvát ifjuság, látván a hatóság erélyes intéz-
kedéseit, teljes csendben türte a magyar zász-
lókat, amelyek Zágrábban már esztendő óta
nem voltak láthatók.

— A kikötőből. Augusztus 21-én. Ér-
kezett „Algarve“ osztrák gőzös Triesztből üre-
sen: „Triglav“ osztrák gőzös Triesztből 400
tonna foszfáttal. „Gardenia“ osztrák gőzös
Burnt Islandból 4400 tonna közzénnel, „Stefa-
na“ magyar gőzös Velenceből üresen. Indult
„Babylon“ német gőzös Hamburgba üresen.

— Ifj. Madarász József Amerikában.

Ifj. Madarász József orsz. képviselő — mint
newyorki tudósítónk írja — augusztus 7-én
Newyorkba érkezett a Cunard társaság „Mau-
retania“ nevű gyors gőzösén. Madarász hat he-
tet szándékozik Amerikában tölteni, hogy ott a
magyarság helyzetét tanulmányozza s tapasztal-
atait főleg az új kivándorlási törvényjavaslat
tárgyalásánál akarja felhasználni. A magyar
képviselő Amerikába érkezését a newyorki ma-
gyar sajtó igen rokonszenvesen fogadta, ama
reményének adva kifejezést, hogy Madarász
úgy a Kossuth pártot, mint a kormányt helye-
sen fogja informálni az amerikai magyarságról.

— Meglopott kereskedő. Deitel Lajos a

„Newyork“ aruház tulajdonosa régóta észre-
vette, hogy üzletének árukészletét valaki dezs-
málja. Tegnapelőtt rájött arra, hogy a tolvaj-
lást saját tanonca a 16 éves Zavodnik Ede kö-
veti el. Este megleste a fiút, amint üzletzárás
után a Fiumarára ment s ott egy utcai bódé
tulajdonosának *Stepanich* Jánosnak csipket
adott el. Deitel a rendőrségre ment s onnan
egy detektív kíséretében tért vissza, aki *Stepan-
cich* bódéjában több mint száz korona értékű
olyan holmit foglalt le, melyben Deitel a sa-
játjára ismert. Lakásán is tartottak házkutatást
s ott is lefoglaltak több Deitel üzletéből való
való árudarabot. Az orgazda ellen a rendőrség
megindította a büntügyi eljárást, a tanoncot
azonban, mivel a kárvalott fiatal korára való
tekintettel nem kérte megbüntetését, szabadon
bocsátották.

— A főispán ur inzultál. A múlt éjjel
csinos botrány játszódott le a zágrábi pálya-
udvaron. Nagy tömeg asszisztált a botrány-
rendező urnak, szidva a magyarokat, a vasu-
tat. Olyan üvöltés és hangzavar keletkezett,

hogy az utasok megriadva rohantak a kocsiablakokhoz. Kiderült, hogy a dörgő hang gazdája *Vucetich* zágrábi főispán, aki amiatt torkolta le a vasuti kalauzt, mert nem tudott neki külön fülkét szorítani. A főispán fellépése nagy megbotránkozást keltett az utasok közt. Ezt az esetet tárgyalták másnap Fiumében, a kavéház terraszán. Elitáló szavakkal bírálva a főispán viselkedését egy társaság, amelynek tagjai Budapest fővárosi életében vezérszerepet játszó férfiak voltak. B-szélgetés közben a szomszéd asztaltól felemelkedik egy ur, a társasághoz megy és így szól: „Mégsem járja, hogy egy magyar főispán rendre ne utasíthasson egy vasuti alkalmazottat.” A társaság meglepetten tekintett az „ismerősre”, aki maga volt a botrány okozója s aki, hogy enyhítsen a helyzetén, most magyar főispánnak mutatkozott be.

— **Uj magyar gőzös.** A trieszti San Marco hajógyárban most tartották meg a Magyar-horvát hajóstársaság legújabb gőzöseinek próbamenetét. Az új gőzös, a melyet „Tihany” névre kereszteltek, személyszállításra készült. 204 tonnatartalmu, 42-37 méter hosszú, 5-94 méter széles. A próbajárat a Magyar-horvát hajóstársaság igazgatósága és a hajógyár képviselői jelenlétében folyt le és fényesen sikerült. A „Tihany” 13-3 óránkénti sebességgel ért el 425 lőerejű gépezetével.

Térszene. A városi zenekar ma este 8 és fél órakor hangversenyt ad az Adamich-terén a következő műsorról:

1. Induló.
2. Giordano Fantázia a „Fedora” operából.
3. Preite — Mazurka.
4. Verdi — Szinfonia a „Nabucco” operából.
5. Ponchelli — Tánc a „Gioconda” operából.

— **Érdekes újítás az osztrák vasúton.** Egyes osztrák vasúttársaságok érdekes és fontos újítást léptetnek életbe. Ez abból áll, hogy a vasuti kocsi tetején terraszt építenek, hogy az utasok a szabadból élvezhessék a táj szépségeit. Az új rendszerű kocsikat „Aus-sichtswagen”-nak nevezik és különösen az alpesi és tiroli vonalakon fogják forgalomba hozni. Az újítás nagyon üdvösnek ígérkezik. Célszerű volna ha a mozdonyok kéményeit füst-emésztő készülékkel látnák el, ellenkező esetben még a gyönyörű kilátás sem kárpótolná az utasokat a kőszénfüst okozta kellemetlenségektől.

— **A szokolisták ünnepe.** Egy budapesti hírlap fiumei jelentés alapján téves hírt közöl a szokolisták szusáki ünnepi látogatásáról. Ezzel szemben a szusáki rendezőbizottság a következő nyilatkozatot teszi közzé:

A szusáki szokolista ünnepségek alkalmából egyes fővárosi lapok azt írták, hogy mi zavargásokra készülünk. Ezzel szemben ki kell jelentenünk, hogy, a szokolistákat ilyen szándék nem vezeti. Bizonyítja ezt az a körülmény is, hogy az ünnepségekre érkező testvér egyesületek nem fogják Fiume városát érinteni. Azok, akik vasuton érkeznek már Buccariban szállanak ki s gyalog teszik meg az utat Szusákra. A hajón érkező dalmata szokolistákat a fiumei, de közigazgatásilag Horvátországhoz tartozó Baross kikötőben teszik partra. A szokolisták az olasz izgatásokra nem reagálnak, s ha a fiumei olasz sajtó uszítása nem fog zavart okozni, úgy bizonyára mi sem fogunk okot szolgáltatni újabb össze-tűzésre.

Távirat ◀▶ Telefon.

A király Budapesten.

BUDAPEST, augusztus 21. A király csak szeptember harmadikáig marad Ischlben. Onnan Bécsbe szeptember hatodikán négy heti tartózkodásra Budapestre, illetve Gödöllőre érkezik. Tizenötödikén Veszprémbe megy, honnan csak a hadgyakorlatok után tér vissza a fővárosba. A király Budapesten október elsejéig marad s Bécsbe utazik vissza, hogy a spanyol királyi pár tervbe vett látogatását fogadja.

Szent István napja a fővárosban.

BUDAPEST, augusztus 21. A fővárosi rendőrség által hivatalosan kiadott jelentés szerint Szent István napján Budapesten 158.721 vidéki és külföldi egyén tartózkodott.

Vallanak a rétsági haramiák.

BUDAPEST, augusztus 21. Seres Péter a Német Palánkán letartóztatott rablógyilkos ma töredelmes vallomás után megmutatta, hogy hová rejtette el az elrabolt tárgyakat. A pénz néhány korona híján egy fa alatt elásva találták. Innen Budapestre szállították vissza, hol a törvényszéki orvos konstataulta, hogy vérmérgezésben szenved.

Felrobbant petróleum raktár.

BASEL, augusztus 21. Tegnap az itteni pályaudvar mellett levő raktár ismeretlen okból tüzet fogott. A mentésre gondolni sem lehetett a meg-meg ujló petróleum robbanástól. Az egész raktár a lángok martaléka lett. A kár óriási.

Véres szerelmi dráma a fővárosban.

BUDAPEST, aug. 21. Véres szerelmi dráma játszódott le tegnap a főváros egyik nyári üdülőhelyén, a Hűvösvölgyben. Bachatovszky Irma egy feltűnő szépségű fővárosi tanítónő édes anyja társaságában a Hűvösvölgyben sétált. Egyszerre egy férfi ugrott elő a bokrok közül s élesre fent zsebkésével összeszurkálta leányt, majd önmagába dőfte a gyilkos szerszámot. A merénylő Paulik Géza nyugalmazott főhadnagy, aki azért vált meg a katonaságtól, hogy a leányt elvehesse. Afeletti elkeseredésében, hogy állást sehol sem kapott, határozta el magát a végzetes tett végrehajtására. Mindkettőjüket kórházba szállították. Sebesülésük életveszélyes.

A szerb propaganda újabb áldozatai.

ZÁGRÁB, aug. 21. A nagy szerb propaganda ügyében indított nyomozás a legnagyobb erélyvel folyik. Ujabbán ismét három letartóztatás történt. A rendőrség Cirkvenicán letartóztatta Csorics és Oglarovics tüntetőket és Kazar jegyzőt. A közel napokban újabb letartóztatások várhatók.

Vasuti szerencsétlenség.

PÁRIS, aug. 21. Borzalmas vasuti katasztrófa történt tegnap a Páris és Lourdes közötti vonalon. A világhírű bucsujáráhely felé menő vonat összeütközött egy tehervonattal. Tizenöt ember meghalt s számtalan sebesülték száma. A vonat utasai nagyjából Lourdesba utazó zarándokok voltak.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VILLA TRIESTE - Lido Velence

Elsőrangú Maison Meubleé. Előkelő csendes ház.

Tulajdonos: Dr. Janovitz Guido orvostudor.

Rendelés a villában d. e. II—12 és d. u. 3—4 órákor.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapary

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupla malátásör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Szorgalmas fiatal nő

5 éves fiával ajánlkozik jobb házba. Nem annyira fizetésre mint jó bánásmódra reflektál. Minden házi teendőben főzésben és varrásban jártas. Cime Via Calvario 14. III. emelet.

„De la Ville“

szálloda, kávéház és étterem.
FIUME, Deák-korzó.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb tálalkozó helye.

Tulajdonos
Szentgyörgyi Ferenc.

Elsőrendű fehérenemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

Helyiség változás.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig a Via Andrassyban fennállt

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szives pártfogást kéri tisztelettel
Telefon 534. Fleischhacker C.

Halál a poloskákra !!!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen fertőtleníti. Elárusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1.50 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órákor.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMEBAN ADRIA PALOTA

Letétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Titanit a modern kor legjobb robbantó anyaga.

Nem fagy. Teljesen veszélytelen. Nagyon olcsó. Hatása rendkívül erős. Kívánatra díjtalan próbarobbantások.

Képviselő: Piazza István, épít. vállalkozó

Fiume Rastocine 348 Telefon 945.

Telefon sz. 19.

Telefon sz. 19.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Via del Pozzo 2.

Raktárak Via delle Pille 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat vas- és fémáruban, mindenféle szerszámokban és épületvasalásokban.

Feliratok — Másoló prések. — Sulyzók.

Nagy raktár hidas-, tizedes és konyha-mérlegekben

„KOMET” önműködő ajtózáró készülék.

Forgópisztolyok. — Szobapuskák. — Töltények.

II.

CANTRIDA FÜRDŐ ÉS VENDÉGLŐ

Kombinált villamos vasuti és fürdőjegyek:

Felnőtteknek: Fiumara-Cantrida 70 fill. Gard. pubb.-Cant. 60 fill.
Gyermekeknek: „ „ 50 fill. „ „ 40 fill.

Ez árakban befoglalják a villamos vasut oda-vissza, az omnibus, a fürdés és a fehérnemű.

Tíz jegyet tartalmazó blockok árai:

Felnőtteknek: a Fiumarától 6.— kor., népkerttől 5.— kor.
Gyermekeknek: „ „ 4.40 kor., „ „ 3.40 kor.

Jegyek és blockok kaphatók a villamos vasut kalauzainál és a fürdőpénztárnál.

Remek árnyas kert és nagy terrasz.

Szobák idegeneknek. — Magasforrasú vízvezeték — Villanyvilágítás.

— Izletes ételek és kitűnő italok. —

Kőbányai Polgári Sör.

MITTEL ALAJOS
fürdőtulajdonos.MANN JÓZSEF
vendéglős.Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.**Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!**

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

V. évfolyam!

V. évfolyam!

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

KUMIN FERENCZ vendéglős.

Prodám és Társa Fiume

Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villánnhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések.

Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D' Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

Dr. Krisković Vladimir

fogorvosi műterme

FIUME.

Via del Porto I. emelet

Specialista aranyfogak s koronák betevésében. Fájdalom nélküli műtétek.

Rendelés d. e. 8—12

és d. u. 2—6 óraker.

Maluszewszki Szaniszló

CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitűnő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak

részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.**GYÓGYHATÁSÚ****DUPLA MALÁTA SÖR**

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 májólita palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákban

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapeak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkori friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

A fiumei közönség és az
idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle

angol különlegességi

gyártmányok.

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME.